

ACC. N:R M. 6533:1-16
Landskap: Småland. Upptecknat av: Erlb Viking
Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra? Prästgård.
Socken: Kieghult. Berättat av: E. J. Ingdahl.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1825. i Leuhavds socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen berör sägner om hur
Gamla tidens krigsmän gjorde sig
Härda.

Vol. 2.

Sidor 1. — 10.

Obs! Samme sägeman, som till sägnen
om "Knut Porse & Viborgska smällen."

Se sid. 11!

ACC. N:R M-6533:1-16
Landskap: Småland. Upptecknat av: Earl Viking
Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, Kriksmåla.
Socken: Älgshult. Berättat av: E. J. Njgdahl.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1825 i Lunkovda socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen Berär
en Trollkunnig General.

Vol: 1.

Idol: 1. — 5.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge Adress: Furåkra "Fråksmåla"
 Socken: Helghult Berättat av: E. J. Jungdahl
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1825 i Lenhovda socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

"I gammal tid låga svenskarna i mycket nte i krig. Set låg i varje soldats interesse att kunna skydda sin person, och på samma gång effektivt bekämpa fienden. Mången krigsman sade använde magiska medel. T.ex. amuletter av flena slag, såsom "Helgat stål" (i Söpvatten härdat stål.) Eller ring, som burits av "Ren snä" under trenne nätter i vårdsgångar m. m. Men den gamle soldaten sade, att den som kunde skaffa sig en skjorta på följande sätt och bära närmast kroppen, på den krigaren "bet intet f. o. m. silverkula".
 Obs! I gammal tid var seden den att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6533:1-16Landskap: Småland.Upptecknat av: E. Carl VikingHärad: UppvidingeAdress: Furåkra, "Kråksmåla".Socken: Sjöghult.Berättat av: E. J. Hugdahl.Uppteckningsår: 1940.Född år 1825 i Lerhavedasocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV2.

person, som själu afhände sig livet ej (2.
fick sin grav bland vanligen döda på
kyrkogården. Sam begravdes Norr om
kyrkan i d. n. k. "Rackarvrån." som föll
blet namnet därav att "Rackare" (Föruti-
da hästslaktare) tillika m. n. k. "Gjälspä-
lingar" begravas där. Dessa lik fick ej
ringas för i kyrkklockorna, när de
buras till graven, ej heller fick man bä-
ra dessa lik genom griftgårdspor-
tar, utan bara kista över Norra kyrka-
gårdsmuren. Likaså skulle de begravas
med "Sviktet åt Vetter." Obs! Obs! Tänk vi
oss huru vi begrava våra döda, så om

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6533:1-16Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Vikberg,Härad: Uppvidinge.Adress: Furåkra "Kräksmåla"Socken: Kilghult.Berättat av: E. J. Hugdahl.Uppteckningsår: 1940.Född år 1885 i Lenhovda socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

den döde kunde stiga upp i graven, som³
han ligger, så skulle ansiktet vara åt
Öster. Det går en sägen att "Vår Kristus
kommer på Yttersta dagen för att väcka
de döda, så skall Han komma från
Öster, och de skola då möta Han som
ansikte mot ansikte." men dessa, som
läga i "Racharvån" hade ingen del i upp-
ståndelsen, som betraktades som "öf-
liga kreatur." På dessa olyckliga gra-
var fick man ej plantera en blomma,
utan där skulle växa Nässlor, så det
såg hemskt och avskräckande ut. Känd
förde vara att om själkarna av bränn-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6533:1-16Landskap: Småland.Härad: Uppvidinge.Socken: Ålkult.Uppteckningsår: 1940.Upptecknat av: Carl Viking,Adress: Furåkra "Kråksmåla."Berättat av: E. J. Ångdahl.Född år 1825. i Lenhovdasparken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

nässlor behandlas lika som lin, så kan⁴
 man av fibrerna väva ett tyg, som var starkt
 och hette "Nässelduk." och gagnades i gam-
 mal tid av våra allmogekvinnor till "væ-
 dagsförkläden." Om på "En ren må" en
 torsdagmatt mellan kl: 12.-1. gick in på gift-
 gården och ryckte upp ett duktigt fångnäss-
 lor från gravarna i "Backarvån," så rätte
 bråkade, skäckade, spann och väfde av
 de erhållna fibrerna tyg och därav sydde
 en skjorta och gav allra käresten att bära
 när han skulle ut i krig "så bet ej kulan
 eller svärd på honom, sålänge han ej be-
 gått avsiktligt mot, eller följt med."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6533:1-16Landskap: Småland.Upptecknat av: Earl VikingHärad: Handbörds.Adress: Furåkra "Kråksmåla."Socken: Stghult.Berättat av: E. Y. Kugdahl.Uppteckningsår: 1940.Född år 1925. i Lenhavda-paroch.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV5.

Obs! Pjägar bör att när flichau hämtade näst 5.
lorua, så fick han ej se sig tillbaka när
han gick ut av griftgården ty då kom kyrkans
skyddsväsen, som hette "Kyrkgrim" & hat-
tade henne över ringmuren & ha brät
armar eller ben." Nu följer en intressant
berättelse av bemälda pjägarman om "G-
lig Kong Carolus 12te" som den gamle Bus-
sen nästan avgudade." Li kong Carol
älskade aldrig fruntimmer, för han
säd att "dona gjorde krigar'n vek, men
hör dä nu va, & när han var ringpiss
var han på jakt i Wärmeland. Sär höll
en bande storbrällor på sin äldsta dot-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6533:1-16Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Viking.Härad: Öppvidinge.Adress: Furåkra "Kråksmåla."Socken: Alghult.Berättat av: E. F. Hugdahl.Uppteckningsår: 1940.Född år 1925. i Lenhardsnackan.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

ter, han hade 8 söstrar, "som vora pagra
sinner anriktet." "Carl var där i kognit
dans i 8 nätter. Se i mellersta i ordningen
av dessa böser blev "Han jiu kär ut i 8
i Hanam. Följden av den sammansvaran
blev ansider en pojke för flickan, men Carl
gav bösen en stor gård i evärdelig äga,
till sig och barnet, så måste saken hållas
hemlig, "som kvard i vatten," men vi gam-
le saldaber vet mycke om våra kängar
som aldrig kommer i historia" sad den
gamle Russen. Emellertid, så följde kon-
nas tankar städe sitt hjärtas käng, och
han bad sin yngsta syster ombesörja, att

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
 Socken: Elghult. Berättat av: E. J. Svingdahl.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1825 i Lenhovdasköva.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

att en sådan magisk skjorta blev vävd och sydd, ty själv kunde han ej utföra detta arbete, han var moder och ej "Ren mö". Den skjortan säges Carolus 12te fått med den tillsägelsen att han "Vart hård" när han i striderna besatte henne, men han fick ej begå avsiktligt mord eller menck, för då hade bäraren ingen nytta av skjortan. Det säges (och detta med all rätt) att Carolus 12te hatade ryssarna gruvligt, så han sade dem vara "Vilddjuret varan" i Upppenbarelseboken, och Carl an-såg sig vara av Gud rädd, att bekäm-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6533:1-16Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Viking,Härad: UppvidingeAdress: Faråkra "Kråksmåla"Socken: Älgshult.Berättat av: E. J. Lundahl.Uppteckningsår: 1940.Född år 1825 i Lehnavästra socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

pa Vildbjuret." Besmälde sagesman sa (8.
de efterlyckligt." Även de vise felar n sin gång"
kort före drabningen vid "Girschau" hade
Carol nerskjutit en präst i en katolsk
kyrka, & sen vart det slut med skjortans
magiska kraft. ty vid "Girschau" fick
konungen en kula genom ena Hölen och
vart svårt sårad." Obs! Ända dittills
hade "korpar & kråkor följt den svenska
segerrika hären, & då va ell gott tecken,
men från den där Carol sköt Prästen,
så övergav dessa fjolar att vara med svens-
karna! "På vägen till Föllava kom
de s8 gruvligt & stora fåttor=(Paddor)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6533:1-16

Landskap: Småland. Upptecknat av: E. Carl Viking
 Härad: Uppvidinge Adress: Turåkra, "Kråksmåla"
 Socken: Spilghult. Berättat av: E. J. Lundahl.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1925 i Lenhagens socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV9.

så vägarna vart jän fulla av dessa 9
 fula djur. Soldaterna ville ej fram
 sänder dem, utan kastade dem nu-
 dan med sina "Svärdsbaljor" men ju
 mera dem kastade desto flera "fä-
 sor" blev det, & då va ett dåligt tecken!
 "Gilla gick då för vårt folke till
 kruklet, som annars var dunderidan,
 hade vatt blött & torrat 3 gånger, & va så
 svårt att då drev kulan blott so al-
 nar framför kanonmynningarna!"
 "8 Carol bars på ej bär i striden, hade
 han ett skär, so tror ja ändå, då
 allri gott så berättat illa för vårt folk,

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge. Adress: Suråkra, Kråksmåla.
 Socken: Älgshult. Berättat av: E. J. Svedahl.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1885. i Lenhanda socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.

sam då gjorde." - "När sen Carol ämpte (10).
 gen tog sej hem från Torsholm vet då stäp
 han i Norge. Si ville bli a mä Kanan, för
 folket var utledna på kriet. Gysper-haus
 hade sagt, att "Om dam skar en knapp ur
 hans rock, & sköt mä den på Carol, så stäp
 han;" & då gjorde di, men han hade dött
 för ej vanlig kula, för skjorta hade inte
 näst kraft sen "Fälig Carol" sköt Prästen.
 Att "då va Djävlskap mä i spelet de sa för-
 farmin, för när boet kom te Skockholm
 så sto Gysper-haus & vättade rigur ett röke-
 fat, när ha hörde att han stupat, så ha ut-
 vättat, & räckte fatet, sam gäva åt Kurirn".
 Så slöt den Skriv endast på denna sida! Gamle Prästen.

ACC. N:R. M. 6533:1-16

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge. Adress: Turåkra "Kräksmåla."
Socken: Ålgshult. Berättat av: E. J. Ångdahl.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1825. i Lenhanda socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17.

Soldaten Carl Johan Ångdahl var född
i Skarhus 1825 i Lenhanda socken, Kro-
nobergs-Län. Tjänstgjorde, som soldat
för Kronshult, Ålgshults socken. Där han
dog 1916. nära 91 år gammal. Ångdahl
var i sin krafts dagar en jättestark
karla-karl, godmodigast han ej blev
retad, men då var han förfärlig. Han
tog en sup, men aldrig omättligt. Ång-
dahl hade ett synnerligen gott minne och
berättade gärna om gamla, svenska kung-
ars bragder. Han var krigare från topp
till botten. Fästerlandet och hemmet var hans
allt. Stor heder åt den redbare Bussen!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6533:1-16

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking.
 Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra^m Kråksmåla.
 Socken: Ålgård. Berättat av: E. J. Hugdahl.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1825. i Leukoudasöcken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV12.

År 1495. Belägrade ryssarna med en
 väldig här Viborg, som då var Svenskt-
 Finsk. Ryssarna for, som vanligt väse
 fram än "Lössläppa Sjävlar." Viborgsfäst-
 ning förestod då ad den helgjutne ge-
 neralen "Knut Persse." en man med hjärta
 och hand på rätta stället. Det rådes att
 "Persse" sällt sig till Sjävulen och hade den
 "Stora svartkonstlöken," så "Persse" var
 ej god att häs med, men "Persse" lurade
 annsides ej blott ryssarna, utan själve
 Beelzebub. Ryssarna intaga fästningen
 med storm, ty mot en 10-dubbel stor pien-
 de gick ej i längden att hålla stånd. En

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Earl Viking,
 Härad: Uppvidinge. Adress: Luråkra ^m Kråksmåla.
 Socken: Kelghult. Berättat av: E. J. Kungdahl.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1885. i Leukandasöcken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

månljus natt syntes "Passe" bestiga val-
 larna till Viborgs fästning. Där sprätte
 han upp ett stort fjäderbrev och läsfjäd-
 rarna flyga omkring. Nu varje fjäder
 blev strax en väl bekämd soldat.
 "Sedan framtog" Passe ett bekrut, som han
 skakade. Då kom en stor, svart häst i
 luften och ställde sig sadlad framför
 Generalen, som genast svängde sig
 upp i sadeln och for i luften över ha-
 vet till Brunkeberg i Stockholm på en
 kort stund, men varst ätes i Viborg till
 "1^{sta} Kanegälla" (kl. 1. på natten.) Ryttarna
 voro vid pass 10000. som inlagit fästning-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking.
Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Socken: Klghult. Berättat av: E. J. Kugdahls.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1825. i Lenhards socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14.

en "Passe" sade åt sitt folk att om några (3) dagar hålla sig beredda och tillläppa öronen med vax. men när dam hörde ett deuder, som en jordsbävning då skulle dam skynda fram och med sina svärd "hogga kvast å avsvinnade ryssar." Kretet var då ej vida känt hos oss, men "Passe" hade en utmärkt lärmästare. I samrödan med några av sinna bästa männer "Grov Passe" en hemlig gång under det största anpärningen. Där lagade han till sprängämnen i en väldigt stor kittel under tornet. Den 30de November

Landskap: Småland. Upptecknat av: Earl Viking
 Härad: Uppvidinge Adress: Turäkra, "Kråksmåla"
 Socken: Keghult. Berättat av: E. J. Hugdahl.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1825. i Lenhovdareken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15.

1495. Skaffade sig "Passe" en 80-årig här-
 ing, som för 6 skilling lovade koka
 alla äggen, som "Passe" hade i den sto-
 ra kisteln; han sade sig skulle bjuda
 ryssarna på middag. Kärningen tänd-
 de eld; sedan "Passe" avlägnat sig. Ef-
 ter en kort stund hördes en skräll,
 som om ryfterna damen hammit. Den
 stolte fästningen ryktes för ett ögon-
 blick höja sig i luften för att sedan fal-
 la rammad i en grushög, begravande
 de flesta ryssarna under sina ruiner.
 De ryssar, som ej dog, men blott min-
 made mer gjorde "Passe" & hans folk med

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Earb Viking
 Härad: Uppvidinge. Adress: Turåkra, Kråksmåla.
 Socken: Ålgårds. Berättat av: E. J. Sjödahl.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1825. i Kenhovdasken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16.

svärden. "Passe" vann en ärofyll seger. De
 vidskepliga ryssarna sadis länge efter den
 dagen läst i sin Litania. "För knut Passe och
 Viborgska smällen, bevara oss milde Herse
 Gud!" — När kontraktet var utlyst kom
 Fan för att hemka "Passe", som höll på att
 draga av sig stövlarna. "Passe sade, du kan
 väl nanna mig så mycket tid att jag drager av
 mina stövlar." "Det får du" svarade Redubut.
 Men "Passe" drog aldrig av båda stövlarna
 samtidigt, han satte alltid med stövel på ena
 foten. När han var död, begravs "Passe" med stö-
 lar på fötterna. På gamla målningar har
 "Passe" alltid stövel å den ena foten, "Flöt den gamla
 Soldaten."